

Täysistunto

Torstai 13.11.2025 klo 16.00—21.14

7. Lakialoite laeiksi työsopimuslain 4 luvun ja sairausvakuutuslain muuttamisesta

Lakialoite LA 25/2025 vp Oras Tynkkynen vihr ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.53 Oras Tynkkynen vihr (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Neljän eduskuntakauteni aikana olen pitänyt tähän mennessä yhteensä 816 puheenvuoroa. Tämä on kaikista niistä henkilökohtaisin.

1. joulukuuta 2023 aamuyöllä kello 3.05 äitini kuoli. Kun hän veti viimeisen kerran henkeä, silittelin hänen hentoa harmaata tukkaansa, joka oli alkanut kasvaa uudelleen syöpähoitojen lopettamisen jälkeen. Edeltävät kolme viikkoa olin viettänyt äitini seurassa Kylön sairaalan palliatiivisella osastolla. Alkuun olin sairaalassa vain päivät, loppua kohti vuorokauden ympäri ja nukuin osastolla äitini huoneen sohvalla. Nuo sairaalassa viettämäni viikot olivat elämäni ylivoimaisesti raskaimpia, mutta ne olivat samalla myös elämäni ylivoimaisesti merkityksellisimpiä. Äitini saattaminen hänen viimeisinä viikkoinaan oli kunniatehtävä.

Läheskään kaikille tämä ei kuitenkaan ole nykyään mahdollista. Ei ole itsestään selvää, että työnantaja antaa luvan jäädä pois töistä, ja vaikka luvan saisikin, kaikilla ei ole varaa pitää pitkiä palkattomia vapaita.

Tämä lakialoite pyrkii korjaamaan ongelman. Aloitteella kaikille tulisi oikeus ja myös tosiasiallinen mahdollisuus jäädä tukemaan saattohoidossa olevaa läheistä. Aloitteessa siis ehdotetaan työsopimuslain ja sairausvakuutuslain muuttamista niin, että työssäkäyville taattaisiin oikeus vapaaseen läheisen saattohoidon ajan. Vapaasta maksettaisiin korvausta enintään 20 päivän ajan. Työntekijällä olisi siis lähtökohtaisesti aina oikeus vapaaseen hänen läheisensä saattohoidon ajan, ja se oikeus päätisi riippumatta siitä, tapahtuuko saattohoito läheisen omassa kodissa vai vaikka sairaalassa tai muussa hoitolaitoksessa. Tämä oikeus lakialoitteen mukaan jatkuisi vielä kaksi päivää läheisen kuoleman jälkeen. Läheinen tässä aloitteessa määritellään samalla tavalla kuin voimassa olevassa työsopimuslaissa. Laissa puhutaan työntekijän perheenjäsenestä tai muusta hänelle läheisestä henkilöstä. Käytännössä kyse voisi olla puolisoista, vanhemmista tai vaikka lapsesta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2025 vp

Tätä oikeutta saattohoitovapaaseen voisi jaksottaa työ- ja elämäntilanteen mukaan. Vapaata voisi ottaa vaikka päivän viikossa tai sen voisi pitää puolipäiväisenä, ja sen voisi myös jakaa useamman ihmisen kesken, vaikkapa jos sisarukset haluavat olla saattohoidossa olevan vanhempansa tukena. Saattohoitoraha vastaisi tasoltaan sairausvakuutuslain erityishoitorahaa ja vanhempainrahaa, ja näiden rahojen taso määrittäyty aika monimutkaisella tavalla, mutta tiivistäen voi sanoa niin, että pienituloisilla korvauksen suuruus olisi 70 prosenttia ansiotuloista, ja mitä suuremmiksi vuotuiset tulot kasvavat, sitä pienempi se korvausprosentti olisi. Tämän korvauksen maksamisesta vastaisi Kela.

Läheisten osallistumista saattohoitoon tuetaan ihan merkittävästi laajemmin käytännössä kaikissa muissa Pohjoismaissa. Esimerkiksi Norjassa parantumattomasti sairaan ihmisen läheinen voi saada tukea 60 päivän ajan. Ruotsissa läheisellä on oikeus enintään 100 päivän vapaaseen, ja tältä vapaalta voi saada korvausta, joka voi olla jopa 80 prosenttia normaaleista ansiotuloista. Tanskassa saattohoitovapaalle ja siitä maksettavalle korvaukselle ei ole laissa asetettu minkäänlaista aikarajaa, ja korvauskin on puolitoistakertainen verrattuna tavalliseen sairauspäivärahaan.

Tässä lakialoitteessa on lähdetty alkuun maltillisesti korvauksen maksamisesta enintään 20 päivän ajalta, ja ajatuksena on se, että kun kokemukset karttuvat ja nähdään, miten järjestelmä toimii, voidaan tätä korvauksen enimmäiskestoa pidentää vaiheittain lähemmäs näitä meidän pohjoismaisia verrokkeja.

Keskeinen syy tähän varovaisuuteen aloitteessa on toki talouden vaikea tilanne Suomessa. Tällaisina aikoina julkisten menojen lisäämiseen on syytä suhtautua aika harkiten. Aloitteessa kuitenkin arvioimme, että saattohoitokorvauksen kustannus voisi jäädä aika vaatimattomaksi. Ruotsin kokemusten perusteella päädyimme sellaiseen arvioon, että bruttokustannus tästä vapaasta ja siitä maksettavasta korvauksesta voisi valtiolle olla suuruusluokkaa 4–6 miljoonaa euroa vuodessa, eikä sitä oikein voi pitää kohtuuttomana summana näin perustavanlaatuisen oikeuden turvaamisesta ihmisille.

Toisaalta hyödytkin yhteiskunnalle voisivat olla ihan merkittäviä tästä satsauksesta. Saattohoitovapaa voisi auttaa vähentämään potilaan sairaudesta ja kuolemasta johtuvia läheisten sairauslomia, joita monet joutuvat nyt ottamaan. Se voisi tukea myös pitemmällä aikavälillä läheisten työssäjaksamista ja vähentää erilaisia mielenterveyden haasteisiin liittyviä sairauspoissaoloja.

Lisäksi on ajateltavissa, että tämänkaltainen vapaa voisi osaltaan keventää myös hoitajien työkuormaa saattohoidossa, ei tietenkään välttämättä siinä varsinaisessa hoidossa, mutta vaikka sellaisissa arkisissa asioissa kuin potilaan syöttämisessä tai ihan vain seuran pitämisessä hänelle. Ehkä ainakin joissakin tilanteissa vapaa voisi myös mahdollistaa kotisaattohoidon. Tiedämme kyselystäkin, että useimmat meistä haluaisivat viettää viimeiset päivänsä omassa kodissa, jos se tilanne vain sen sallii. Tämä kotisaattohoito olisi ennen kaikkea tietysti inhimillinen ratkaisu, se, mitä monet meistä toivovat, mutta samalla se voisi tuoda myös kustannussäästöjä.

Aloitteessa esitetään, että omaisella olisi oikeus korvaukseen myös muissa sitovan hoidon tilanteissa kuin saattohoidossa. Tässä on ajateltu sitä, että tällainen omaishoitoraha voisi täydentää meidän nykyisen järjestelmämme ominaisuuksia, kuten sopimusomaishoitajille maksettavia hoitopalkkioita. Tätä erillistä korvausta voisi saada enimmillään yhden työviikon verran vuodessa. Aloitteemme on saanut ilahduttavan laajan tuen. Sen allekirjoitti selvä enemmistö eduskunnasta, yhteensä 107 kansanedustajaa, ja mukana on edustajia kaikista kymmenestä eduskuntaryhmästä, yhtä lailla hallitus- kuin oppositiopuolueista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2025 vp

Haluankin kiittää kaikkia tätä aloitetta eri tavoin tukeneita. Kiitos ensinnäkin Omaishoitajaliitolle, joka asiantuntemuksellaan auttoi aloitteen sisällön ja lakipykälien luonnostelamisessa. Kiitos tämän aloitteen ensimmäisille allekirjoittajille kaikista kymmenestä eduskuntaryhmästä, siis edustajille Väyrynen, Juvonen, Lindén, Kalli, Sarkkinen, Wickström, Räsänen Päivi, Harkimo ja Vornanen. Ja kiitos tietysti kaikille 106 kollegalle, jotka aloitteen allekirjoittivat.

Hyvinvointiyhteiskunnassa jokaiselle kuuluu mahdollisuus olla läheisensä rinnalla elämän loppusuoralla. Kuolevan ihmisen tulee saada lohtua ja tukea läheisiltään viimeisinä hetkinä, kun se tarvekin on kaikkein suurin. Itselleni se oli onneksi mahdollista, ja jos tämä lakialoite hyväksytään, se on tulevaisuudessa mahdollista kaikille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

20.01 Juha Hänninen erk: Arvoisa puhemies! Hyvät sisaret ja veljet! Ollaan vakavan asian äärellä, ja myös itselläni tässä tämän syksyn aikana on ollut hetkiä, jolloin olen saanut viettää viimeistä iltahuutoa kuolevan ihmisen kanssa, ja ne ovat todellakin arvokkaita ja mieleen jääviä tapahtumia. Käsittelemme nyt lakialoitetta, joka on ennen kaikkea inhimillinen ja sydämellinen. Aloitteessa ehdotetaan, että työntekijällä olisi oikeus vapaaseen läheisensä saattohoidon ajaksi sekä mahdollisuus saada siltä ajalta korvaus. Tämä tarkoittaisi, että työntekijä voisi olla läheisensä rinnalla tukemassa elämän vaikeimmalla hetkellä ilman, että taloudellinen tilanne muodostuu esteeksi.

Arvoisa puhemies! On selvää, että tämän aloitteen ydin on lähimmäisenrakkaudessa ja perheen turvassa. Se tunnustaa sen, että yhteiskunta ei toimi vain talouden ja lakien varassa vaan myös välittämisen ja ihmisyyden varassa. Lähimmäisenrakkaus on sen kantava voima. Läheisen rinnalla oleminen, kädestä kiinni pitäminen ja arjen tukeminen ovat tekoja, jotka antavat elämälle tarkoituksen ja merkityksen. Ne myös tuovat arjen turvallisuutta elämän vaikeiden aikojen keskellä. Tällä lakialoitteella on tavoite tehdä niistä mahdollisia myös heille, joilla työ ja toimeentulo eivät muuten antaisi siihen mahdollisuutta. Kun ihminen saa hoitaa lähimmäistään ilman pelkoa toimeentulon menetyksestä, syntyy yhteiskunta, joka kantaa ei vain yksilöä vaan meitä kaikkia, yhteiskunta, jossa voimme yhdessä kantaa vastuuta lähimmäisistämme.

Arvoisa puhemies! Vaikka lakialoitteen henki on syvästi suomalainen, se korostaa vastuunkantoa, välittämistä ja turvaa. Tähän tärkeään aloitteeseen on suhtauduttava suurella vakavuudella. Elämme Suomessa, jossa kasvua ei ole ollut aikoihin, Suomessa, joka taistelee velkaantumista vastaan. Siksi on oikein kysyä, kuka tai mikä taho maksaa aloitteessa esitetyn lyhytaikaisen omaishoitorahan — äsken se selvisi kyllä edellisestä puheenvuorosta, että Kela olisi se taho. Meidän tehtävämme päättäjinä on varmistaa, että saamme hyvisiä aloitteista talteen kaiken hyvän, mutta on myös uskallettava suhtautua niihin analyytisesti. Siksi toivon tälle aloitteelle valiokunnassa lämmintä, kokonaisvaltaista ja rakentavaa käsittelyä, jossa sen perimmäinen viesti ihmisen jakamattomasta arvosta ja perheen merkityksestä saa ansaitsemansa huomion. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

20.05 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää edustaja Oras Tynkkystä tärkeästä aloitteesta ja myös koskettavasta puheenvuorosta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2025 vp

Kuten aloitteessa todetaan, saattohoito on palliatiivisen hoidon viimeinen vaihe, kun kuolema lähenee. Valtaosa suomalaisista kuolee nykyisellään sairaalassa, kuitenkin 70 prosenttia haluaisi kuolla kotonaan. Mikäli omaiset voisivat olla enemmän ja useammin läsnä saattohoidossa, voisi kenties yhä useampi kuolla toiveiden mukaisesti kotona. Mutta tapahtui kuolema sitten kotona tai sairaalassa, läheisten tuki ja läsnäolo elämän loppusuoralla tuo saattohoitopotilaalle turvaa ja parantaa viimeisten hetkien elämänlaatua. Mahdollisuus tukea saattohoidossa voi myös auttaa läheisiä selviämään raskaasta elämänvaiheesta, ja läheisten osallistuminen voi osaltaan keventää hoitohenkilökunnan työmäärää.

Ihmisten edellytykset tukea saattohoidossa olevia läheisiään kuitenkin vaihtelevat esimerkiksi työtilanteen tai taloustilanteen mukaan. Työntekijä ei välttämättä saa vapaata saattohoitoa varten, tai hänellä ei ole varaa pitää palkatonta vapaata. Olisikin tärkeää kehittää työn ja saattohoidon yhteensovittamisen mahdollisuuksia yhteiskunnassamme.

Arvoisa puhemies! Selvityshenkilö Seppo Koskinen piti raportissaan vuonna 2022 saattohoitoon osallistumisen ajalta maksettavaa etuutta tarpeellisena. Läheisten osallistumista saattohoitoon tuetaan muissa Pohjoismaissa merkittävästi Suomea enemmän, ja tällä lakialoitteella halutaan varmistaa ihmisten mahdollisuus osallistua, niin halutessaan, läheistensä saattohoitoon.

Aloitteessa työssäkäyvän läheisen osallistuessa läheisensä saattohoitoon taattaisiin hänelle oikeus olla poissa ansiotyöstään. Toiseksi läheisensä saattohoitoon osallistuvalla korvattaisiin poissaolosta aiheutuvia ansionmenetyksiä. Aloitteen mukaisen saattohoitovapaan ja saattohoitorahan kustannukset katettaisiin yhteisvastuullisesti työnantajien, palkansaajien ja valtion kesken sairausvakuutuslain mukaisesti. Esityksen nettokustannukset jäisivät todennäköisesti hyvin vaatimattomiksi, eli rahasta tämän ei pitäisi lopulta jäädä kiinni, jos tahtoa löytyy. Nettovaikutukset työntekijöiden poissaoloihin olisivat myös todennäköisesti maltilliset, sillä saattohoitovapaan pituus olisi melko lyhyt, saattohoitotilanteita ei tule yleensä kovin usein ihmiselämässä eteen ja jo nyt saattohoitoa ja omaishoidon tilanteita kohtaavat läheiset ovat usein poissa töistä erilaisin perustein.

Arvoisa puhemies! Yleensä erilaiset poliittiset aloitteet eivät etene täytäntöön ja päätöksentekoon ilman, että asioita olisi saatu hallitusohjelman kautta eteenpäin. Tietenkään mikään ei estä jo nykyistä eduskuntaa päättämästä tästä asiasta, ja toivon, että se näin tekee — ottaen huomioon, että niin moni kansanedustaja on aloitteen allekirjoittanut. Mikäli aloite ei kuitenkaan etenisi täytäntöön tällä vaalikaudella, niin toivon, että muistamme tämän seuraavissa hallitusohjelmaneuvotteluissa, joissa asiasta tulisi viimeistään päättää.

Arvoisa puhemies! Kiitos vielä edustaja Tynkkyselle aloitteellisuudesta tärkeässä asiassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

20.09 Vesa Kallio kesk: Arvoisa herra puhemies! Jokaisella ihmisellä on oikeus parhaaseen mahdolliseen hoitoon elämän viime hetkillä. Kansanedustaja on harvoin monenkaan asian todellinen asiantuntija. Itse ainakaan en sellaiseksi itseäni koe. Onneksi Suomessa luotettavaa tietoa on hyvin saatavilla ja se on avoimesti käytettävissä. Minulla sattuu lisäksi olemaan kotona puoliso, joka työskentelee palliatiivisella osastolla. Hän tekee useita saattohoitopäätöksiä joka viikko. Meillä kotona puhutaan kuolemasta poikkeuksellisen paljon.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2025 vp

Vielä joitain vuosia sitten en itsekään tiennyt, mitä palliatiivinen hoito on tai mitä saattohoito tarkalleen ottaen tarkoittaa. Palliatiivinen hoito ja saattohoito liittyvät kiinteästi toisiinsa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos määrittelee ne seuraavasti:

”Palliatiivinen hoito on parantumattomaa, etenevää sairautta sairastavan potilaan aktiivista kokonaisvaltaista hoitoa. Sen tavoitteena on vähentää kärsimystä ja vaalia elämänlaatua.” — Vähentää kärsimystä ja vaalia elämänlaatua. ”Läheisten huomioiminen ja tukeminen kuuluvat palliatiiviseen hoitoon. Palliatiivinen hoito voi kestää vuosia. Saattohoito on palliatiivisen hoidon viimeinen vaihe. Sen aika on viimeisinä elinviikkoina tai -päivinä. Saattohoitopäätöksen tekee lääkäri. Palliatiivisessa hoidossa ja saattohoidossa keskeistä on kivun ja muiden oireiden lievitys sekä fyysisiin, psyykkisiin, sosiaalisiin ja henkisiin sekä hengellisiin tarpeisiin vastaaminen. Hoito on moniammatillista, ja siinä korostuu vuorovaikutus. Palliatiivinen hoito kuuluu kaikille iästä ja diagnoosista riippumatta.”

Arvoisa puhemies! Koska tästä aiheesta ei ole mahdollista päästä täällä salissa muuten puhumaan, käytän tämän tilaisuuden hyväksi. Siitä kiitos edustaja Tynkkyselle tämän lakialoitteen myötä. Samalla kiitos laajalle joukolle kansanedustajia, jotka ovat tämän aloitteen allekirjoittaneet.

Tällä hetkellä palliatiivinen hoito ei ole lääkäreiden erikoisala. Se on Lääkäriliiton myöntämä erityispätevyys. Palliatiivinen hoito ansaitsee erikoisalan aseman, koska sen myötä sen kehitysmahdollisuudet olisivat merkittävästi nykyistä paremmat. Työ vakavasti sairaiden ja kuolevien ihmisten ja heidän omaistensa parissa eroaa merkittävästi kaikesta muusta erikoissairaanhoidon tai perusterveydenhuollon osastoilla tai vastaanotoilla tehtävästä työstä. Sen vuoksi palliatiivista hoitoa ei tule siirtää esimerkiksi jonkun muun osaston yhteyteen, vaan sille tulee aina olla oma, siihen erikoistunut osastonsa ja henkilökuntansa.

Tällä hetkellä palliatiivinen hoito toteutuu hyvin monenlaisilla osastoilla eri puolilla Suomea. Tämän seurauksena hoitoa tarjoavat lääkärit ja hoitajat tulevat hyvin monenlaisista kokemus- ja koulutustaustoista sekä -tasoilta. Monissa yliopistosairaaloissa palliatiivinen hoito on onkologian yksikön yhteydessä, vaikka palliatiivista hoitoa tarvitsevat myös monet ei-syöpäsairautta sairastavat. Näitä ovat esimerkiksi vaikeat keuhkosairaudet, vaikeaa sydämen vajaatoimintaa sairastavat, vaikeaa munuaisten vajaatoimintaa sairastavat sekä etenevää neurologista sairautta sairastavat, joista erikseen on syytä mainita ALS:ää sairastavat. Kaikissa sairaaloissa eikä edes yliopistollisissa sairaaloissa ole palliatiivista osastoa.

Palliatiivisen hoidon erikoisalan asema turvaisi resursseja ja asianmukaisen koulutuksen ja koulutusohjelman sekä hoidon laadun, minkä myötä hoidon taso saataisiin yhtenäisemmäksi ja Suomeen saataisiin päteviä lääkäreitä tähän tärkeään ja merkitykselliseen työhön. Tällöin myös omaisten asema pystyttäisiin huomioimaan paremmin.

Arvoisa puhemies! Kuolemaan johtava sairaus on yleensä aina myös perheen ja läheisten sairaus, mikä on otettava myös hoitotilanteessa huomioon. Lääkäri ei hoida vain potilasta ja hänen sairauttaan. Lääkäri ei joudu lievittämään vain potilaan kipuja ja ahdistusta, vaan hän kohtaa myös potilaan läheiset. Tämä edellyttää lääkäriltä ja muulta hoitohenkilökunnalta osaamista ja kykyä kohdata myös heidät ja saada heidät ymmärtämään, mitä potilas tässä tapauksessa, esimerkiksi keuhkosityövän loppuvaiheessa, joutuu kohtaamaan. Jokaisella potilaalla on oikeus parhaaseen mahdolliseen hoitoon ja arvokkaaseen kuolemaan. Jokaisella läheisellä on oltava oikeus olla läsnä läheisensä viime hetkillä. Se ei saa estyä taloudellisista eikä mistään muistakaan syistä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2025 vp

Arvoisa puhemies! Konkreettinen arvioitava kohta tässä lakiesityksessä on se, kuka kirjoittaa lääkärintodistuksen omaiselle, koska saattohoitopäätöksen tekevä lääkäri ei ole omaista hoitava lääkäri eikä voi mennä hänen potilastietoihinsa. Tämä ei kuitenkaan varmasti missään tapauksessa ole ylitsepääsemätön asia ratkaistavaksi. Toivon menestystä tälle lakialoitteelle. Ja kiitos vielä kertaalleen edustaja Tynkkyselle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

20.15 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! On oikeastaan aika hienoa, että tässä on nyt peräkkäin kaksi semmoista käsittelykohtaa, missä tämä sali on varsin yksimielinen. Haluan kiittää edustaja Oras Tynkkystä tästä lakialoitteesta, ja haluan kiittää myös edustaja Kalliota siitä, kun avasit meille laajemminkin, mitä palliatiivinen hoito on ja miten se on erityistä. Kiitän myös edustaja Tynkkystä siitä, että hän hyvin henkilökohtaisella tasolla avasi, mitä se on, kun läheinen kuolee ja siinä viimeisiä hetkiä hänen rinnallaan voi viettää.

Todellakin tämän aloitteen on allekirjoittanut 107 kansanedustajaa yli puoluerajojen, yli hallitus—oppositio-rajoiden, ja tämä on hyvin tärkeä asia ja hyvin arvokas asia. Pitäisin erittäin tärkeänä ja perusteltuna, että tämä lakialoite konkretisoituisi laiksi. Todellakin, niin kuin tässä on tullut hyvin esille, kaikilla ei ole mahdollista olla läheisen tukena niinä viimeisinä hetkinä, vaikka haluaisi näin tehdä ja vaikka se olisi niin elämänsä päättävälle kuin läheiselle hyvin tärkeitä, että voisi niitä viimeisiä hetkiä yhdessä viettää.

Tämä lakialoite nyt mahdollistaisi sen, että halutessaan ihmisellä olisi tähän mahdollisuus niin, että se olisi työssäkäyville oikeus vapaaseen silloin, kun läheisen saattohoitoaika on, ja toisaalta siitä saisi myös sen korvauksen, niin että se olisi yhä useammalle myös taloudellisesti mahdollista.

Niin kuin tässä keskustelussa on käynyt ilmi, tämä on todella yhteisesti jaettu, tärkeä aloite, ja sen kertoo myös tuo valtavan suuri edustajien allekirjoitusmäärä. Vaikka ei ole kovin tavallista, että asiat, jotka eivät ole hallitusohjelmassa ja jotka tuodaan eduskunnan käsittelyyn sitten tämmöisellä lakialoitteella, laiksi asti päätyisivät, niin toivon todella, että hallitus ja eduskunta pystyisivät tämän lakiin viemään, kun se tahto tässä on näin yhteinen ja tarve tämän asian kuntoon saattamiselle on aivan ilmeinen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

20.17 Eeva Kalli kesk: Arvoisa puhemies! Tässä lakialoitteessa on kyse inhimillisyyden ja ihmisarvon toteutumisesta. Tämä koskee elämänvaihetta, joka on eittämättä yksi ihmiselämän raskaimmista. Jokaisella tulee olla oikeus olla läheisensä rinnalla elämän viimeisinä hetkinä. Kenenkään ei pitäisi joutua valitsemaan työn ja kuolevan läheisen tukena olemisen välillä. Tässä on kyse sekä kuolevan läheisen että omaisten tarpeiden ja toiveiden toteutumisesta.

Saattohoitovapaa todella tukisi perheiden jaksamista henkisesti raskaassa elämäntilanteessa. Kuten voimme kuvitella, osa meistä omien kokemustensa kanssa tietää sen henkilökohtaisesti. Kaikki eivät ehkä henkilökohtaisesti sitä ole itse kokeneet, mutta saattohoidossa olevan läheisen tukeminen on eittämättä henkisesti äärimmäisen raskasta. Samalla kuitenkin se mahdollisuus olla mukana saattohoidossa olevan ihmisen elämän loppusuoralla niissä viimeisissäkin viikoissa ja päivissä auttaisi omaisia selviämään surusta ja pa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2025 vp

laamaan arkeen ja työelämäänkin aikanaan jaksavampina. Näin siis ehkäistäisiin myös uupumista, masennusta ja pitkiä sairauspoissaoloja.

Nykyisellään viiden päivän palkaton omaishoitovapaa ei riitä eikä ole monelle myöskään taloudellisesti mahdollinen. Moni ei tosiaan voi jäädä pois työstä, vaikka henkisen kuormituksen vuoksi pitäisi, ja siksi tämä nykyinen lainsäädäntö on kehittämisen tarpeessa. Tämä lakialoite edetessään ja toteutuessaan tekisi oikeudesta siis todellisen ja mahdollisen myös pienituloisille ja myös yksinhuoltajille.

Ajattelen niin, että inhimillisempi saattohoito on arvovalinta, joka myös hyödyttää koko yhteiskuntaa. Kun läheinen voi olla mukana saattohoidossa, niin se auttaisi monella tapaa niin hoidettavaa kuin hänen läheisiään. Kuten edustaja Tynkkysen puheenvuorosta kuullimme, saattohoitovapaa voi tosiaan mahdollistaa myös kotisaattohoidon, mikä on usein myös edullisempaa ja varsin usein potilaan omien toiveiden mukaista.

Arvoisa puhemies! Kiitän lämpimästi aloitteen ensimmäistä allekirjoittajaa, edustaja Tynkkystä, tästä äärimmäisen tärkeästä aloitteesta ja myös äskeisestä henkilökohtaisesta, erittäin koskettavasta puheenvuorosta, jossa myös konkreettisella tavalla avattiin tämän aloitteen tarve ja merkitys. Kiitän osaltani myös Omaishoitajaliittoa, joka tosiaan on taustalla auttanut asiantuntemuksellaan asian edistämistä, ja aivan jokaista tämän tärkeän aloitteen allekirjoittanutta edustajaa. Annan tälle aloitteelle täyden tukeni, ja viedään tätä yhdessä eteenpäin. Tämä on valtavan tärkeä asia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

20.21 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Minäkin muistan, kun vaari nukui pois ja olin vierellä sairaalassa vuodeosastolla. Nämä hetket ovat ihmisen elämässä sellaisia, jotka jäävät mieleen, ja ne ovat merkityksellisiä. Niissä läsnä oleminen on kunnia-tehtävä.

Lämmin kiitos tämän lakialoitteen laatijalle, edustaja Oras Tynkkyselle kokemusasiantuntijapuheenvuorosta ja toisaalta tätä asiaa konkreettisesti kuvaavasta elämäntilanteesta. Ehkä myös tämän aloitteen allekirjoittajien määrä osaltaan kuvaa sitä, miten tärkeästi tämä on nostettu esiin myös eduskunnassa. Yli sadan kansanedustajan allekirjoituksen kerääminen ei ole helppo tehtävä, ja ajattelen, että osa siitä on varmasti tullut edustaja Tynkkysen henkilökohtaisesta tarinasta ja myös kyvystä antaa tälle aloitteelle.

20 päivää hoitovapaata läheisen saattohoidon ajan ei ole mahdoton pyyntö. Inhimillinen saattohoito on edellytys turvalliseen ikääntymiseen. Tuen tätä aloitetta sen vuoksi mielelläni.

Suomalaiset pelkäävät kuolemaa. Me voisimme tehdä enemmän sen inhimillistämiseksi. Läheisten läsnäoloa ei kannata aliarvioida. Sillä on suuri merkitys ihmisen kokemuksen, tunnesiteen ja jopa hoidon tarpeen kannalta.

Olemme siirtyneet epäinhimillisempään suuntaan perheen hoivan huomioimisessa. Kun esimerkiksi vuorotteluvapaa poistui, niin mahdollisuudet läsnäoloon ja vastuunkantoon erilaisissa perheen tarpeissa vähenivät.

Siksi ajattelen, että avaukset erilaisten perhetilanteiden turvan, hoivan ja läsnäolon mahdollistamiseksi ovat tarpeen, ja erityisesti tässä saattohoitotilanteessa on suoraan sanoen ihme, miten Suomi ei ole vielä pohjoismaisella linjalla. Norjan ja Tanskan mallit ovat kiinnostavia esimerkkejä, ja tämä edustaja Tynkkysen esille nostama kustannusarvio 4–6 miljoonan euron kustannuksista ei ole mahdoton kantaa. Ajattelen, että tämä aloite ansaitsee

Pöytäkirjan asiakohta PTK 109/2025 vp

sille kuuluvan arvokkuuden, ja toivon, että tämä saa laajan kannatuksen myös valiokunnassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, olkaa hyvä.

20.25 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Kannatan lämpimästi tätä edustaja Tynkkysen tekemää lakialoitetta, joka koskee mahdollisuutta osallistua läheisen saattohoitoon. Tunnistamme hyvin, että elämän viimeiset hetket ovat aikaa, jolloin ihminen tarvitsee läheisiä tuekseen enemmän kuin koskaan. Meidän tulee varmistaa, että kukaan ei kuole yksin ja että läheisillä on todellinen mahdollisuus olla läsnä ilman pelkoa toimeentulon menetyksestä, aivan kuten tässä lakialoitteessa esitetään.

Arvoisa puhemies! Tämä aloite on erittäin huolellisesti valmisteltu, ja sillä on poikkeuksellisen laajaa kannatusta kansanedustajien keskuudessa, mistä kertoo suuri allekirjoittaneiden määrä. Toivon, että tämä arvokas aloite etenisi toteutukseen mahdollisimman ripeästi, jos ei kuluvalle kaudella, niin viimeistään sitä kautta, että seuraava hallitus ottaa sen osaksi hallitusohjelmaansa. Kiitos edustaja Tynkkyselle tästä aloitteesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

20.26 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Olen kuunnellut myötätunnolla ja ilolla täällä pidettyjä kauniita ja arvokkaita puheita. Ajattelen niin, että me puhumme politiikassa nykyään aika useinkin niistä elämän viimeisistä hetkistä: minkälaista hoitoa tai minkälaista kohtelua ihminen ansaitsee. Tämä keskustelu on tuonut konkreettisesti esille sen, että jos johonkin ihmisellä pitäisi olla viimeisellä hetkellä oikeus, niin se on oikeus läheisen läsnäoloon, yhtä lailla kuin läheisellä perheenjäsenellä on oltava oikeus olla läsnä siellä — mutta erityisesti niin päin, että kuoleva ihminen saa asianmukaisen hoidon lisäksi myös olla läheisen ollessa läsnä.

Kannatan lämpimästi tätä lakialoitetta ja kiitän tästä arvokkaasta keskustelusta ja edustaja Tynkkystä aloitteen liikkeellepanosta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.